

EVALUATION OF THE KNOWLEDGE LEVELS OF STUDENTS INTERNING IN HOSPITALS REGARDING OCCUPATIONAL ACCIDENTS

Kübra ÜNAL*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Disiplinlerarası İş Sağlığı ve Güvenliği, Yüksek Lisans Programı, deniz-399@hotmail.com, ORCID: 0009-0008-2248-0603

Received Date: 10.11.2025 Revised Date: 25.12.2025 Accepted Date: 04.01.2026

Copyright © 2026 Kübra ÜNAL. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

This study aims to evaluate the level of knowledge about occupational accidents among healthcare students who perform internships in hospitals. The healthcare sector inherently involves high-risk working conditions that directly affect human life. In this context, not only professional personnel but also students undertaking clinical internships are directly exposed to occupational hazards. The research focuses on identifying the level of awareness, frequency of accidents, and the adequacy of occupational health and safety (OHS) training provided to these students. The study was designed using a quantitative, descriptive survey model. The sample consisted of 300 students from nursing, midwifery, emergency medical technician, physiotherapy, and medical secretary programs who were undertaking internships in public hospitals in Konya during the 2024–2025 academic year. Data were collected using a structured questionnaire comprising a Demographic Information Form and an OHS Knowledge Scale, and were analyzed using SPSS 27.0. Statistical analyses included descriptive statistics, independent t-tests, ANOVA, and reliability tests. The findings revealed that students' overall OHS knowledge level was moderate ($\bar{x}=3.10$). Female students demonstrated significantly higher awareness levels than male students ($p<0.05$). It was also determined that as internship duration increased, awareness levels tended to decrease, suggesting a potential “risk habituation effect.” The highest scores were obtained in the “use of protective equipment” subscale, while the lowest were in “incident reporting behavior.” Only 28% of the participants reported occupational incidents experienced during their internships. In conclusion, the study highlights that OHS awareness among healthcare interns remains at the informational level and is not sufficiently reflected in safe behavioral practices. The results underscore the need for mandatory pre-internship OHS training, the establishment of supportive institutional safety cultures, and the creation of non-punitive reporting mechanisms. This study contributes to the limited body of literature on OHS awareness among healthcare interns in Türkiye and provides empirical evidence for improving educational and institutional safety policies.

Keywords: Occupational Health and Safety (OHS), Occupational Accidents, Healthcare Students, Internship, Risk Awareness, Safety Culture

HASTANELERDE STAJ YAPAN ÖĞRENCİLERİN İŞ KAZALARI HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu araştırma, hastanelerde staj yapan sağlık alanı öğrencilerinin iş kazalarına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek ve bu düzeyin çeşitli demografik değişkenlerle ilişkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Sağlık sektörü, yüksek riskli çalışma koşulları nedeniyle çalışanlar kadar stajyer öğrenciler için de ciddi tehlikeler barındırmaktadır. Bu bağlamda çalışma, öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) konusundaki bilgi, farkındalık ve davranış düzeylerini ölçmeyi hedeflemiştir. Araştırma, nicel yöntemlerle yürütülmüş betimsel tarama modeline dayanmaktadır. 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Konya'daki devlet hastanelerinde staj yapan toplam 300 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Veriler, demografik bilgiler ve “İSG Bilgi Düzeyi Ölçeği” aracılığıyla toplanmış, SPSS 27.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde tanımlayıcı

istatistikler, t-testi, ANOVA ve güvenilirlik analizleri uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin genel İSG bilgi düzeyinin orta düzeyde ($\bar{x}=3.10$) olduğunu göstermiştir. Kadın öğrencilerin bilgi düzeyi erkek öğrencilere göre anlamlı biçimde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Staj süresi arttıkça farkındalık düzeyinin azaldığı saptanmıştır; kısa süreli staj yapan öğrenciler, uzun süreli staj yapanlara göre daha yüksek güvenlik bilinci göstermiştir. En yüksek ortalama “koruyucu ekipman kullanımı”, en düşük ortalama ise “olay bildirim davranışı” alt boyutunda elde edilmiştir. Katılımcıların yalnızca %28’i yaşadığı iş kazalarını bildirdiğini belirtmiştir. Sonuç olarak, sağlık kurumlarında görev yapan öğrencilerin İSG konusundaki farkındalığı bilgi düzeyinde kalmakta, davranışsal düzeye yeterince yansımamaktadır. Çalışma, güvenlik kültürünün geliştirilmesi, staj öncesi zorunlu İSG eğitimi verilmesi ve güvenli bildirim mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarının, sağlık eğitimi programlarında iş güvenliği politikalarının yeniden yapılandırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, İş Kazası, Stajyer Öğrenci, Sağlık Sektörü, Risk Farkındalığı, Koruyucu Ekipman Kullanımı, Güvenlik Kültürü

1. GİRİŞ

Sağlık sektörü, yapısı gereği insan yaşamını doğrudan etkileyen, yüksek riskli çalışma koşullarına sahip alanların başında gelmektedir. Bu alanda yürütülen hizmetler; yoğun iş temposu, sürekli insan teması, çok disiplinli ekip çalışması ve yüksek dikkat gerektiren uygulamalar nedeniyle çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden birçok tehlikeye maruz kalmasına yol açmaktadır. Sağlık kurumlarında yalnızca profesyonel personel değil, mesleğe hazırlık sürecindeki stajyer öğrenciler de bu risklerin doğrudan muhatabı hâline gelmektedir. Özellikle hastanelerde gerçekleştirilen klinik uygulamalarda, öğrenciler iş ortamının tüm dinamikleriyle karşılaşmakta; bu süreçte iş kazası riski taşıyan bir çalışma deneyimi yaşamaktadırlar.

Türkiye’de ve dünyada sağlık hizmetleri, modern teknolojinin gelişimiyle birlikte hızla değişmekte, ancak buna paralel olarak iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamaları her zaman yeterli düzeyde gelişmemektedir. Sağlık kurumlarının hizmet kalitesi, yalnızca tıbbi cihaz ve altyapı olanaklarıyla değil; aynı zamanda çalışanların ve öğrencilerin güvenli çalışma koşullarına sahip olmasıyla da yakından ilişkilidir. Bu açıdan, İSG uygulamaları yalnızca hukuki bir zorunluluk değil, aynı zamanda hasta güvenliği ve eğitim kalitesi açısından da stratejik bir gereklilik olarak görülmektedir.

Öğrenciler, sağlık kurumlarında görev yaparken hem öğrenen birey hem de hizmet sağlayıcı konumundadır. Ancak bu ikili rol, onların mesleki deneyim kazanmaya çalışırken çeşitli risklere daha açık hâle gelmesine neden olur. Özellikle kesici-delici alet yaralanmaları, enfeksiyon bulaşma riski, kimyasal madde maruziyeti, kayma-düşme gibi fiziksel kazalar, stajyer öğrencilerin sıklıkla karşılaştığı tehlikeler arasındadır. Nitekim sağlık kurumlarında bildirilen iş kazalarının önemli bir kısmı stajyer veya yeni mezun çalışanları kapsamaktadır. Bu durum, öğrencilerin mesleki eğitim sürecinde yeterli güvenlik farkındalığına sahip olmadıklarını göstermektedir.

Stajyer öğrenciler açısından iş kazalarının en önemli nedenlerinden biri, risk farkındalığı eksikliğidir. Literatürde, İSG konusunda yeterli teorik bilgiye sahip olunsu bile, bu bilginin pratikte davranışa dönüşmediği, dolayısıyla kazaların önlenemediği sıklıkla vurgulanmaktadır. Öğrencilerin çoğu, iş ortamında karşılaştıkları tehlikeleri “mesleki gereklilik” olarak görme eğilimindedir. Bu durum, tehlikeyi kanıksama ve önlem almama davranışına yol açarak iş kazası riskini artırır. Ayrıca eğitim kurumları ile staj yapılan hastaneler arasındaki koordinasyon eksikliği, öğrencilerin güvenlik eğitimlerini tam olarak alamamasına neden olmaktadır. Bazı kurumlarda İSG eğitimi yalnızca birkaç saatlik sunumlarla sınırlı kalmakta, uygulamalı eğitim verilmemektedir.

Sağlık hizmetlerinin sürekliliği, yalnızca teknolojik donanım ve mevzuatla değil, insan kaynağının güvenliği ile doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle sağlık çalışanı adaylarının

mesleki gelişimlerinin bir bileşeni olarak İSG bilgi düzeylerinin ölçülmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Geleceğin sağlık profesyonelleri olacak öğrencilerin bu alandaki bilgi eksiklikleri, ilerleyen yıllarda hem bireysel hem de sistem düzeyinde ciddi sonuçlara yol açabilir. Çünkü İSG konusunda eksik bilgi, yalnızca bireyin sağlığını değil; hastaların, meslektaşların ve toplumun güvenliğini de tehlikeye atmaktadır.

Uluslararası literatürde, sağlık sektöründe iş kazalarının genellikle önlenabilir nitelikte olduğu, buna rağmen kazaların sıklıkla yaşandığı vurgulanmaktadır. Dünya genelinde her yıl milyonlarca sağlık çalışanı enfekte materyal veya kesici-delici aletlerle yaralanmaktadır. Türkiye’de yapılan araştırmalar ise öğrencilerin İSG konusundaki bilgi düzeylerinin genellikle orta seviyede olduğunu; özellikle kısa süreli staj yapan öğrencilerin farkındalık düzeyinin daha yüksek, uzun süreli staj yapan öğrencilerin ise güvenlik alışkanlıklarında gevşeme eğilimi gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, güvenli davranışların sürdürülebilirliğinin yalnızca eğitimle değil, kurum kültürüyle de ilişkili olduğunu göstermektedir.

Sağlık sisteminin güvenlik kültürü, yalnızca yönetmeliklerin uygulanmasıyla değil; çalışanların ve öğrencilerin bu konuda içselleştirilmiş bir bilinç geliştirmesiyle güçlenir. Bu noktada, stajyerlerin iş kazalarına karşı bilgi düzeylerinin ölçülmesi, eğitim süreçlerinin yeniden yapılandırılması ve öğrencilerin aktif katılımının sağlanması önem taşır. Çünkü İSG eğitimi, yalnızca bilgi aktaran değil; davranış değiştiren bir süreç olmalıdır. Yapılan araştırmalar, uygulamalı eğitimlerin teorik derslere göre öğrencilerde çok daha yüksek farkındalık yarattığını göstermektedir.

Bu araştırma, sağlık kurumlarında staj yapan öğrencilerin iş kazalarına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemeyi, karşılaşılan riskleri sınıflandırmayı ve mevcut eğitim uygulamalarının yeterliliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma sonuçları, öğrencilerin güvenlik bilincinin hangi değişkenlerle ilişkili olduğunu ortaya koyarak hem eğitim kurumlarına hem de sağlık yöneticilerine yol gösterici öneriler sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca bu çalışma, Türkiye’de stajyer öğrencilerin İSG kapsamındaki konumuna ilişkin veri eksikliğini gidermeyi ve gelecekte yapılacak düzenlemelere bilimsel dayanak oluşturmayı da amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, sağlık sisteminin sürdürülebilirliği yalnızca hizmetin niceliğiyle değil, güvenli öğrenme ve çalışma ortamlarının varlığıyla mümkündür. Stajyer öğrencilerin güvenliğini sağlamak, geleceğin sağlık profesyonellerine kazandırılacak en temel etik sorumluluklardan biridir. Bu nedenle iş kazalarına ilişkin bilgi düzeyinin ölçülmesi, yalnızca akademik bir çalışma konusu değil; aynı zamanda toplumsal bir gerekliliktir. Bu araştırma, söz konusu gerekliliği bilimsel bir zemine taşıyarak hem mevcut durumu görünür kılmayı hem de çözüm odaklı bir tartışma alanı açmayı hedeflemektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İş Kazası Kavramı ve Tanımı

İş kazası, çalışma yaşamında karşılaşılan en önemli mesleki risklerden biridir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), iş kazasını “önceden planlanmamış, çoğunlukla kişisel yaralanmalara, ekipman hasarına veya ölüme yol açan beklenmedik olay” olarak tanımlamaktadır. Türkiye’de 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na göre iş kazası, “işyerinde yürütülen faaliyet nedeniyle meydana gelen ve çalışanın beden veya ruh sağlığını olumsuz etkileyen olay” olarak ifade edilmiştir (Esen, 2024).

İş kazalarının tanımı yalnızca teknik değil, aynı zamanda hukuksal ve sosyolojik bir nitelik taşır. Kaza kavramı, birden fazla etkenin birleşimi sonucu ortaya çıkan sistemsal bir

sorundur. Dolayısıyla yalnızca bireysel hataya indirgenemez; işyerindeki örgütsel yapı, yönetim anlayışı, denetim eksiklikleri ve eğitim yetersizlikleri kazaların temel nedenleri arasında sayılmaktadır (Acar & Yurtcu, 2025). Sağlık sektöründe iş kazaları, diğer sektörlerden farklı dinamikler taşır. Bulaşıcı hastalık riski, kesici-delici aletlerle yaralanmalar, kimyasal madde teması, radyasyona maruz kalma, ergonomik zorlanmalar ve psikososyal baskı, sağlık çalışanlarını ve stajyerleri risk altında bırakmaktadır (Karabela, 2020). Örneğin hemşirelik öğrencilerinin iğne batması veya kan sıçraması gibi olaylara maruz kalma oranı %35'e kadar çıkmaktadır (Altundere, 2023).

Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kayıtlarına göre sağlık sektöründe bildirilen iş kazalarının sayısı 2023 yılı itibarıyla 15.000'in üzerindedir. Ancak bu rakamların, "ramak kala" olaylar ve bildirilmemiş vakalar dâhil edildiğinde çok daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir (Yoldaş, 2024). İş kazaları yalnızca bireyin fiziksel sağlığını değil, ruhsal dengesini de olumsuz etkiler. Kaza geçiren bireylerde travma sonrası stres bozukluğu, kaygı, suçluluk hissi ve mesleki tükenmişlik gibi psikolojik etkiler sıkça görülmektedir (He, 2024). Bu nedenle iş kazaları, bireysel olduğu kadar kurumsal bir sorun olarak da ele alınmalıdır.

Sonuç olarak iş kazası kavramı, yalnızca hukuki tanımlarla sınırlı olmayan, birey-örgüt-toplum üçgeninde bütüncül olarak ele alınması gereken bir olgudur. Sağlık sektöründe bu kavram, öğrencileri de kapsayacak biçimde genişletilmeli; "çalışan" kavramı yalnızca maaşlı personel değil, eğitim sürecindeki bireyleri de içermelidir (Yavuz & Gür, 2019).

2.2. Sağlık Sektöründe İş Kazaları

Sağlık sektörü, iş kazalarının sıklıkla yaşandığı ve mesleki risklerin çeşitlilik gösterdiği bir alandır. Dünya genelinde her yıl yaklaşık üç milyon sağlık çalışanı iş kazası geçirmekte, bunların %15'i enfekte materyalle temas sonucu bulaşıcı hastalıklara maruz kalmaktadır (WHO, 2023). Türkiye'de yapılan araştırmalarda, sağlık çalışanlarının %60'ının kariyerleri boyunca en az bir kez kesici-delici alet yaralanmasına maruz kaldığı tespit edilmiştir (Demir & Özay, 2022). Bununla birlikte stajyer öğrenciler de aynı riskleri paylaşmakta, hatta deneyim eksikliği nedeniyle daha yüksek düzeyde tehlike altında bulunmaktadır (Cengiz, 2023).

En sık karşılaşılan kazalar; iğne batması, kayma-düşme, kimyasal madde dökülmesi, hasta taşıma sırasında kas-iskelet zorlanması ve stres kaynaklı dikkatsizlikten doğan yaralanmalardır (Reşitoğlu, 2018). Bu kazaların önemli bir bölümü, kişisel koruyucu ekipman kullanılmaması, yorgunluk, zaman baskısı ve yetersiz eğitim gibi önlenabilir nedenlerden kaynaklanmaktadır (Budak, 2020). Ayrıca psikolojik şiddet ve mobbing de sağlık çalışanları için dolaylı bir iş kazası türü olarak kabul edilmektedir. Özellikle hastane ortamında hasta yakınları veya üst personel tarafından yapılan baskılar, çalışanların dikkatini azaltmakta ve fiziksel kazalara zemin hazırlamaktadır (Şentürk, 2019).

İSG açısından önemli bir diğer konu da bildirim eksikliğidir. Türkiye'de sağlık çalışanlarının %40'ı yaşadığı kazayı resmi kayıtlara bildirmemektedir (Esen, 2024). Stajyerlerde bu oran çok daha yüksektir; çoğu öğrenci "sorun çıkarma" kaygısıyla kazaları rapor etmemektedir. Bu durum, hem istatistiksel veri eksikliğine hem de önleyici sistemlerin kurulmasını engelleyen bir kurumsal körlüğe yol açmaktadır.

Uluslararası literatür, sağlık sektöründeki iş kazalarının %80'inin doğru eğitim, denetim ve risk değerlendirmesiyle önlenebileceğini göstermektedir (Ippoliti et al., 2025). Ancak bu önlemler alınmadığında hem çalışan hem de hasta güvenliği ciddi biçimde tehlikeye girer. Dolayısıyla sağlık kurumlarının İSG politikaları, sadece profesyonelleri değil, stajyerleri de kapsayacak biçimde düzenlenmelidir (Yoldaş, 2024).

2.3. Stajyer Öğrenciler ve Mesleki Riskler

Sağlık alanındaki stajyer öğrenciler, teorik bilgilerini pratikle bütünleştirdikleri dönemde mesleki risklere en açık gruplardan biridir. Klinik ortamlarda görev yapan bu öğrenciler, hem profesyonel hem de gözlemci kimliği taşıdıkları için iş güvenliği sisteminde gri bir konumda bulunmaktadır.

Stajyerlerin en sık karşılaştığı riskler; enfeksiyon riski, kesici-delici alet yaralanmaları, ergonomik zorlanmalar, kimyasal madde teması ve psikolojik baskıdır (Savcı, Şerbetçi & Kılıç, 2018). Özellikle hemşirelik, ebelik ve acil yardım programlarında öğrenim gören öğrenciler bu tehlikelere daha fazla maruz kalmaktadır (Hanifi, 2024). Türkiye’de yapılan araştırmalarda, stajyerlerin %65’inin İSG eğitimi almadığı, %72’sinin kişisel koruyucu ekipmanları düzenli kullanmadığı belirlenmiştir (Yavuz & Gür, 2019). Bu durum, hem öğrencilerin hem de hastaların güvenliği açısından önemli bir risk faktörüdür.

Stajyerlerin yaşadığı kazaların çoğu rapor edilmemekte, hatta bazı öğrenciler kazaları “öğrenme sürecinin doğal parçası” olarak değerlendirmektedir. Bu yanlış algı, İSG kültürünün eğitim sürecinde yeterince yerleşmemesinden kaynaklanmaktadır (Karabela, 2020). Psikososyal açıdan da öğrenciler, hasta yakınlarının tutumları veya çalışanların olumsuz davranışları nedeniyle stres ve tükenmişlik yaşayabilmektedir. Bu durum, dikkat dağınıklığına ve hatalı uygulamalara neden olmaktadır (Şentürk, 2019).

Sonuç olarak stajyer öğrenciler, sağlık sektöründe iş kazası riski en yüksek ancak en az korunan gruptur. Bu nedenle staj öncesinde zorunlu İSG eğitimi verilmesi, denetim mekanizmalarının oluşturulması ve öğrencilerin risk bildirimine teşvik edilmesi büyük önem taşımaktadır (Altundere, 2023).

2.4. İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Uygulamaları

İSG uygulamaları, çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığını korumaya yönelik önleyici sistemlerin bütünüdür. Türkiye’de bu konuda en temel yasal düzenleme, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’dur. Bu yasa, işverenlere risk değerlendirmesi yapmak, çalışanları eğitmek ve güvenlik önlemlerini almak gibi yükümlülükler getirir (Acar & Yurtcu, 2025).

Ancak sağlık kurumlarında İSG uygulamaları çoğu zaman biçimsel düzeyde kalmaktadır. Özellikle stajyerler için hazırlanan eğitimler kısa süreli, teorik ve sınav odaklıdır (Altundere, 2023). Oysa uluslararası örneklerde, stajyerlerin hastane ortamına girmeden önce uygulamalı simülasyon eğitimi aldığı görülmektedir (Zito, 2024). İSG sisteminin başarısı, yalnızca yasa varlığına değil; bu yasaların kurum kültürüne entegre edilmesine bağlıdır. Kurum içi denetim, ekip çalışması, sürekli eğitim ve açık iletişim olmadan güvenlik kültürünün kalıcı hâle gelmesi mümkün değildir (Cengiz, 2023). İSG uygulamalarında risk değerlendirmesi önemli bir araçtır. Ancak Türkiye’de yapılan çalışmalar, birçok hastanede risk analizlerinin yüzeysel yapıldığını ve saha uygulamalarına yeterince yansıtılmadığını göstermektedir (Esen, 2024). Bu nedenle öğrenciler çoğu zaman tehlikeleri fark etmeden sahada çalışmaya başlamaktadır.

Teknolojik gelişmeler, İSG uygulamalarının dijitalleştirilmesine olanak tanımaktadır. Elektronik risk izleme sistemleri, mobil bildirim uygulamaları ve çevrimiçi eğitim platformları, güvenliğin izlenebilirliğini artırmaktadır. Ancak kamu hastanelerinin bu dönüşüme uyum oranı düşük seviyededir (Yılmaz & Yıldırım, 2022). Sonuç olarak İSG uygulamaları, yalnızca işverenin değil, tüm çalışan ve öğrencilerin ortak sorumluluğudur. Etkin bir İSG kültürü; yönetsel kararlılık, sürekli eğitim, açık iletişim ve katılımcı denetim mekanizmalarıyla mümkündür (Reşitoğlu, 2018).

2.5. Öğrencilerin İSG Bilgi Düzeyini Etkileyen Etmenler

Öğrencilerin İSG bilgi düzeyi, bireysel, kurumsal ve çevresel etmenlerin ortak etkisiyle şekillenir. Bireysel faktörler arasında yaş, cinsiyet, öğrenim yılı, klinik deneyim süresi ve kişisel farkındalık düzeyi yer alır. Çalışmalar, kadın öğrencilerin kişisel koruyucu ekipman kullanımında daha dikkatli olduklarını; erkek öğrencilerin ise risk alma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Yıldız et al., 2021).

Eğitimsel faktörler, bilgi düzeyi üzerinde doğrudan etkilidir. Teorik derslerle sınırlı kalan İSG eğitimi, kalıcı davranış değişikliği yaratmaz. Uygulamalı, senaryo temelli ve vaka analizli eğitim modelleri, öğrencilerin bilgiyi içselleştirmesini kolaylaştırır (Reşitoğlu, 2018). Kurum kültürü de öğrenmenin en güçlü belirleyicilerindendir. Kliniklerde çalışan personelin İSG kurallarına uyum düzeyi, öğrenciler için rol model etkisi yaratır. Eğer profesyoneller koruyucu ekipman kullanmıyor veya prosedürlere uymuyorsa, öğrenciler bu davranışları model alma eğilimine girer (Yavuz & Gür, 2019). Ayrıca, psikososyal etmenler örneğin stres, özgüven, iletişim becerileri— öğrencinin güvenlik davranışlarını etkiler. Salameh ve arkadaşlarının (2025) çalışması, stres düzeyi yüksek öğrencilerin güvenlik kurallarına uyma oranının düşük olduğunu göstermiştir.

Sonuç olarak, öğrencilerin İSG bilgi düzeyinin artırılması; yalnızca eğitimsel müdahalelerle değil, kurum kültürünün güçlendirilmesi ve psikolojik destek mekanizmalarının kurulmasıyla mümkündür.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, nicel araştırma yaklaşımıyla tasarlanmış betimsel tarama modeline dayanmaktadır. Betimsel model, var olan bir durumu olduğu gibi ortaya koymayı ve değişkenler arasındaki ilişkileri açıklamayı hedefleyen bir araştırma desendir. Bu bağlamda, hastanelerde staj yapan öğrencilerin iş kazalarına ilişkin bilgi düzeyleri, çeşitli demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, staj süresi, önceki deneyim) açısından incelenmiştir.

Araştırmada bağımsız değişkenler olarak öğrencilerin demografik özellikleri, bağımlı değişken olarak ise İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) bilgi düzeyi ele alınmıştır. Çalışma, tek zamanlı ve kesitsel bir araştırmadır; yani veriler belirli bir dönemde toplanmış ve mevcut durumu yansıtmaktadır.

Betimsel modeller, özellikle sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin bilgi ve tutumlarını değerlendirmede sıklıkla kullanılmaktadır (Reşitoğlu, 2018; Cengiz, 2023). Bu yöntem, araştırmacıya hem geniş örneklem grupları üzerinde ölçüm yapma hem de istatistiksel karşılaştırmalar yoluyla anlamlı farkları ortaya koyma olanağı sunmaktadır.

Bu çalışma da aynı doğrultuda, öğrencilerin İSG konusundaki bilgi düzeylerini betimlemek, farkındalık düzeylerini ölçmek ve elde edilen verilerden yola çıkarak sistematik öneriler geliştirmek amacıyla planlanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2024–2025 eğitim-öğretim yılı içerisinde Konya ilindeki devlet hastanelerinde staj yapan sağlık alanı öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubuna dahil edilen öğrenciler, hemşirelik, ebelik, acil tıp teknikerliği, fizyoterapi ve tıbbi sekreterlik programlarında öğrenim görmektedir.

Toplam 300 öğrenci araştırma örneklemi oluşturmuştur. Örneklem seçiminde basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır; bu yöntem, evrende yer alan her bireyin araştırmaya seçilme olasılığının eşit olduğu bir yöntemidir.

Katılımcıların yaş ortalaması 21,4 olup, %82'si kadın, %18'i erkektir. Öğrencilerin %60'ı hemşirelik, %18'i acil tıp teknikerliği, %12'si ebelik, %10'u diğer sağlık alanlarında

eğitim görmektedir. Bu dağılım, Türkiye’deki genel sağlık bölümü öğrenci oranlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin seçiminde üç temel ölçüt dikkate alınmıştır:

1. En az bir dönem klinik staj deneyimine sahip olma,
2. Gönüllü katılım,
3. Staj sürecinde aktif görev alma.

Bu ölçütlerin sağlanmasıyla elde edilen örneklem, araştırmanın güvenilirliğini artırmıştır. Ayrıca örneklemin 300 kişi olması, istatistiksel testlerin (t-testi, ANOVA) anlamlılık düzeyine ulaşabilmesi için yeterli görülmüştür (Osmanoğlu & Dikmen, 2022).

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır:

1. Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim yılı, staj süresi, önceki staj deneyimi gibi değişkenleri içermektedir.
2. İSG Bilgi Düzeyi Ölçeği: Öğrencilerin iş kazaları, risk farkındalığı, kişisel koruyucu ekipman (KKE) kullanımı ve güvenlik davranışlarıyla ilgili bilgi düzeyini ölçmeye yöneliktir.

Ölçek, literatürde yer alan ve Türkiye koşullarına uyarlanmış güvenilir bir ölçüm aracına dayanmaktadır (Yavuz & Gür, 2019; Altundere, 2023). Ölçekte 25 madde bulunmaktadır ve 5’li Likert tipi bir derecelendirme (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum) kullanılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliği, pilot uygulama sonucunda Cronbach’s Alpha = 0,88 olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca yapı geçerliği faktör analiziyle test edilmiş ve ölçeğin dört alt boyutta toplandığı belirlenmiştir:

- Risk farkındalığı
- Koruyucu ekipman kullanımı
- Kurumsal güvenlik bilinci
- Olay bildirimini davranışı

Bu yapı, öğrencilerin iş güvenliği bilincini çok boyutlu bir biçimde değerlendirmeye olanak sağlamıştır (Demir & Özay, 2022).

3.4. Verilerin Toplanması Süreci

Veri toplama süreci, 2025 yılının Ocak–Mart ayları arasında yürütülmüştür. Araştırmacı tarafından hazırlanan anket formları, ilgili hastanelerin eğitim birimlerinin onayı alınarak katılımcılara yüz yüze uygulanmıştır.

Anketlerin uygulanması öncesinde öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış, gönüllü katılım esasına göre bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Her bir anketin doldurulması ortalama 15–20 dakika sürmüştür.

Etik açıdan, KTO Karatay Üniversitesi Etik Kurulu’ndan gerekli izin alınmış ve çalışma, “katılımcı gizliliği, gönüllülük, zarar vermeme” ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Veriler anonim olarak toplanmış ve hiçbir kişisel bilgi saklanmamıştır (Esen, 2024).

Veri toplama sürecinde, öğrencilere baskı uygulanmaması, cevapların dürüst biçimde verilmesi için ortamın sessiz ve tarafsız olmasına özen gösterilmiştir. Eksik veya hatalı doldurulan formlar analiz dışı bırakılmış, toplam 286 anket geçerli sayılmıştır. Bu oran, %95,3 geçerlilik düzeyine karşılık gelmektedir ve nicel analiz için yeterlidir.

3.5. Verilerin Analizi

Toplanan veriler, IBM SPSS Statistics 27.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle verilerde hatalı veya eksik girişlerin bulunup bulunmadığı kontrol edilmiş, normallik varsayımı Kolmogorov–Smirnov testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında kullanılan analiz yöntemleri şunlardır:

- Tanımlayıcı istatistikler: Frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma hesaplanmıştır.
- Bağımsız örneklem t-testi: Cinsiyet, daha önce staj yapma durumu gibi iki kategorili değişkenlerle bilgi düzeyi arasındaki farkları belirlemek için kullanılmıştır.
- Tek yönlü varyans analizi (ANOVA): Yaş grubu, staj süresi gibi çok kategorili değişkenler açısından bilgi düzeyi farklarını incelemiştir.
- Post Hoc (Tukey) testi: ANOVA sonucunda anlamlı fark bulunan değişkenlerde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla uygulanmıştır.
- Güvenirlik analizi: Ölçek maddelerinin iç tutarlılığı Cronbach's Alpha ile doğrulanmıştır.

İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Bulgular tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Elde edilen veriler, öğrencilerin genel İSG bilgi düzeyinin orta düzeyde olduğunu; staj süresi değişkeninde ise anlamlı fark bulunduğunu göstermiştir. Bu bulgu, kısa süreli staj yapan öğrencilerin güvenlik bilincinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Veri analizleri sonucunda ulaşılan bulgular, 4. bölümde detaylı biçimde tablolar ve grafiklerle desteklenerek sunulacaktır.

3.6. Araştırmanın Etik Boyutu ve Sınırlılıkları

Bu araştırma, KTO Karatay Üniversitesi Etik Kurulu'nun 2025/01 sayılı kararıyla onaylanmıştır. Çalışma boyunca Helsinki Bildirgesi'nde yer alan etik ilkeler gözetilmiş, katılımcıların gizliliği korunmuştur.

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Örneklem yalnızca Konya'daki devlet hastanelerini kapsamaktadır; özel hastaneler dâhil edilmemiştir.
2. Veriler, öğrencilerin kendi beyanlarına dayalıdır; dolayısıyla öznel yanıtlar olasılığı vardır.
3. Çalışma belirli bir dönemde gerçekleştirilmiştir; farklı zamanlarda yapılacak ölçümler farklı sonuçlar verebilir.
4. Çalışma yalnızca nicel yöntemlerle sınırlıdır; nitel veriler (görüşme, odak grup) kullanılmamıştır.

Bu sınırlılıklar, araştırmanın genellenebilirliğini kısmen azaltmakla birlikte; elde edilen bulgular sağlık eğitimi alanındaki benzer örneklem için güçlü bir referans oluşturma potansiyeline sahiptir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen nicel verilerin istatistiksel analiz sonuçları yer almaktadır. Bulgular, çalışmanın amaç ve alt problemleri doğrultusunda sırasıyla demografik özellikler, genel bilgi düzeyi, değişkenler arasındaki fark analizleri ve ilişkisel bulgular olarak dört alt başlıkta sunulmuştur.

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan 286 öğrencinin demografik özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Dağılımları (n=286)

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	234	81.8
	Erkek	52	18.2
Yaş	18–20	104	36.4
	21–23	142	49.7
	24 ve üzeri	40	13.9
Bölüm	Hemşirelik	172	60.1
	Acil Tıp Tek.	51	17.8
	Ebelik	34	11.9
	Diğer	29	10.2
Staj Süresi	0–3 ay	126	44.1
	4–6 ay	108	37.8
	7 ay ve üzeri	52	18.1

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların büyük çoğunluğunu kadın öğrenciler (%81.8) oluşturmaktadır. Bu oran, hemşirelik ve ebelik programlarının genel cinsiyet dağılımı ile uyumludur. Katılımcıların yarısına yakını 21–23 yaş aralığındadır. En yüksek katılım hemşirelik (%60.1), en düşük katılım ise diğer alanlardan (%10.2) gelmiştir. Bu dağılım, araştırmanın sağlık eğitimi alanındaki genel öğrenci profiline uygun olarak gerçekleştiğini göstermektedir. Öğrencilerin yaklaşık yarısının staj süresi 0–3 ay arasında olup, bu durum staj deneyimi açısından farklı düzeylerin karşılaştırılmasına imkân sağlamaktadır.

4.2. Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi Düzeyi

Araştırmada kullanılan **İSG Bilgi Düzeyi Ölçeği** beşli Likert tipi bir yapıya sahiptir. Elde edilen verilerin ortalama puanı 3.10'dur ($\bar{x}=3.10$, $ss=0.62$). Bu sonuç, öğrencilerin genel olarak “orta düzeyde bilgiye” sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. İSG Bilgi Düzeyi Ölçeği Ortalama Değerleri

Alt Boyut	Madde Sayısı	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma (ss)	Düzey
Risk Farkındalığı	7	3.25	0.68	Orta-Yüksek
Koruyucu Ekipman Kullanımı	6	3.42	0.71	Orta-Yüksek
Kurumsal Güvenlik Bilinci	6	3.01	0.60	Orta
Olay Bildirimi Davranışı	6	2.69	0.75	Düşük
Genel Ortalama	25	3.10	0.62	Orta

Öğrencilerin en yüksek puanı “koruyucu ekipman kullanımı” alt boyutunda aldığı görülmektedir. Bu durum, kişisel güvenlik ekipmanlarının görünür ve kolay erişilebilir olmasının farkındalığı artırdığını göstermektedir. Buna karşın “olay bildirimi davranışı” alt boyutu en düşük ortalamaya sahiptir ($\bar{x}=2.69$). Öğrencilerin büyük bölümü, staj sırasında yaşadıkları olumsuz olayları bildirmekten çekindiklerini belirtmiştir. Bu sonuç, kurumlarda etkili bir bildirim sistemi ve güvenli geri bildirim ortamının eksikliğine işaret etmektedir. Benzer biçimde, Reşitoğlu (2018) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin İSG

konusundaki farkındalığının orta düzeyde olduğu, özellikle olay bildirimi konusunda yetersizlik yaşandığı vurgulanmıştır. Bulgular, bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

4.3. Cinsiyet Değişkenine Göre Bilgi Düzeyi

Öğrencilerin İSG bilgi düzeyleri cinsiyet değişkenine göre **bağımsız örneklem t-testi** ile analiz edilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre İSG Bilgi Düzeyi Sonuçları

Cinsiyet	n	Ortalama ($\bar{x}$)	ss	t	p
Kadın	234	3.14	0.59	2.12	0.035
Erkek	52	2.91	0.66		

Analiz sonucuna göre $p < 0.05$, yani anlamlı bir fark bulunmaktadır. Kadın öğrencilerin bilgi düzeyi erkek öğrencilerden anlamlı biçimde yüksektir. Bu bulgu, kadın öğrencilerin koruyucu ekipman kullanımına daha fazla önem verdiğini ortaya koyan önceki araştırmalarla tutarlıdır (Yavuz & Gür, 2019; Yıldız et al., 2021). Kadın öğrenciler güvenlik prosedürlerine uyma konusunda daha titiz davranmakta, bu da genel farkındalık düzeyini artırmaktadır.

4.4. Staj Süresi ile Bilgi Düzeyi Arasındaki İlişki

Öğrencilerin staj süresine göre bilgi düzeyi puanları **tek yönlü varyans analizi (ANOVA)** ile değerlendirilmiştir.

Tablo 4. Staj Süresine Göre İSG Bilgi Düzeyi Sonuçları

Staj Süresi	n	Ortalama ($\bar{x}$)	ss
0–3 ay	126	3.27	0.58
4–6 ay	108	3.03	0.63
7 ay ve üzeri	52	2.81	0.66

ANOVA: $F(2,283) = 4.62$, $p = 0.011$

Sonuçlar, staj süresi arttıkça öğrencilerin bilgi düzeyinin azaldığını göstermektedir. Post Hoc (Tukey) analizi, farkın 0–3 ay grubuyla 7 ay ve üzeri grup arasında olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, uzun süre staj yapan öğrencilerde alışkanlık etkisi ve “risk kanıksaması” davranışının geliştiğini düşündürmektedir (Altundere, 2023). Öğrenciler zamanla riskleri doğal kabul etme eğilimine girmekte ve dikkat düzeyi düşmektedir. Benzer biçimde Cengiz (2023), iş güvenliği eğitimlerinde süre uzadıkça dikkat azalmasının bir tür “alışkanlık körlüğü” yarattığını ifade etmiştir. Dolayısıyla güvenlik kültürünün sürdürülebilirliği için periyodik hatırlatma eğitimleri önerilmektedir.

4.5. Bölüm ve Deneyim Değişkenleri

Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre bilgi düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığı da incelenmiştir. ANOVA sonuçlarına göre fark $p = 0.046$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. En yüksek ortalama hemşirelik (%3.18), en düşük ortalama ise fizyoterapi (%2.87) programında elde edilmiştir. Bu fark, hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamda daha yoğun bulunması ve daha sık güvenlik prosedürleriyle karşılaşmasıyla açıklanabilir. Ayrıca önceki staj deneyimine sahip öğrencilerin bilgi düzeyi ortalaması ($\bar{x} = 3.22$), ilk kez staj yapan öğrencilerden ($\bar{x} = 2.97$) anlamlı biçimde yüksektir ($p = 0.018$). Bu sonuç, uygulamalı deneyimin İSG farkındalığını artırdığını göstermektedir.

4.6. Olay Bildirimi ve Kurumsal Destek Algısı

Öğrencilerin yalnızca %28’i staj sırasında yaşadığı küçük çaplı kazaları (iğne batması, sıvı dökülmesi vb.) rapor ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %61’i “bildirim yapsam sorumluluk alırım” endişesi taşıdığını, %11’i ise “böyle durumlar önemsizdir”

görüşünü dile getirmiştir. Bu bulgu, öğrenciler arasında bildirim korkusu ve örgütsel destek eksikliği algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Reşitoğlu (2018) ve Yoldaş (2024) benzer biçimde öğrencilerin güvenli raporlama kültürüne dâhil edilmediğini ve bu nedenle öğrenme süreçlerinin eksik kaldığını vurgulamıştır. Görüşmelere eklenen açık uçlu sorularda öğrencilerin şu ifadeleri dikkat çekmiştir:

“Eldiven takmadan işlem yapan çalışanları görüyoruz, uyarınca tersleniyoruz.”
“Kazayı bildirirsek ‘dikkatsiz’ diyorlar, o yüzden sessiz kalıyoruz.”
“KKE kullanımı sürekli hatırlatılmadığı için bazen unutuyoruz.” Bu nitel ifadeler, güvenlik kültürünün yalnızca bireysel farkındalıkla değil, kurum içi iletişim ve eğitim sistemleriyle güçlenmesi gerektiğini göstermektedir.

4.7. Genel Bulguların Değerlendirilmesi

Elde edilen bulgular aşağıdaki temel sonuçları ortaya koymuştur:

1. Öğrencilerin genel İSG bilgi düzeyi orta düzeydedir ($\bar{x}=3.10$).
2. Kadın öğrencilerin bilgi düzeyi erkek öğrencilerden anlamlı biçimde yüksektir ($p<0.05$).
3. Kısa süreli staj yapan öğrencilerde farkındalık düzeyi daha yüksektir ($p<0.05$).
4. En yüksek puan “koruyucu ekipman kullanımı” alt boyutunda; en düşük puan “olay bildirimi” alt boyutundadır.
5. Öğrencilerin %72’si iş kazası bildiriminde bulunmamaktadır.
6. Kurumsal destek eksikliği ve korku faktörü, güvenli davranışı olumsuz etkilemektedir.

Bu sonuçlar, stajyer öğrencilerde güvenlik bilincinin süreklilik göstermediğini ve özellikle kurumsal destek ile güvenli iletişim ortamı oluşturulmadığı sürece davranış değişikliğinin kalıcı olamayacağını göstermektedir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada, hastanelerde staj yapan sağlık alanı öğrencilerinin iş kazalarına ilişkin bilgi düzeyleri incelenmiş; demografik değişkenlerin, staj süresinin ve kurum kültürünün bu bilgi düzeyi üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin İSG konusundaki bilgi düzeylerinin orta düzeyde olduğunu, ancak bildirim davranışlarında belirgin bir yetersizlik bulunduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, hem ulusal hem de uluslararası literatürle büyük ölçüde örtüşmektedir.

5.1. Öğrencilerin Genel Bilgi Düzeyine İlişkin Tartışma

Çalışmada öğrencilerin genel ortalamasının 3.10 olması, İSG farkındalığının yeterli ancak davranışa dönüşmediğini göstermektedir. Bu durum, Reşitoğlu (2018) ve Yoldaş (2024) tarafından yapılan benzer araştırmalarla paralellik göstermektedir. Her iki çalışmada da öğrencilerin “İSG kavramını biliyor ancak uygulamada zorlanıyor” oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgular, bilgi düzeyinin orta olmasının nedenini teorik eğitimin yoğunluğu ve uygulamalı eğitimin sınırlılığı ile açıklamaktadır. Türkiye’de birçok sağlık programında İSG eğitimi genellikle birkaç saatlik teorik ders şeklinde verilmekte; öğrenciler, gerçek iş ortamında karşılaştıkları riskleri deneyimlemeden mezun olabilmektedir. Bu durum, güvenlik davranışlarının içselleştirilmesini engellemektedir (Altundere, 2023). Cengiz (2023), sağlık çalışanları ve öğrenciler üzerinde yaptığı analizde, yalnızca bilgiye sahip olmanın güvenli davranış için yeterli olmadığını, güvenliğin bir kurum kültürü olarak benimsenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu araştırmanın bulguları da aynı doğrultudadır: Öğrenciler bilgi sahibi olmakla birlikte, güvenli davranışı sürekli hale getirecek kurumsal destekten yoksundur.

5.2. Cinsiyet ve Bilgi Düzeyi İlişkisine İlişkin Tartışma

Araştırmada, kadın öğrencilerin İSG bilgi düzeyi erkek öğrencilere göre anlamlı biçimde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, Yavuz & Gür (2019) ve Yıldız ve ark. (2021) çalışmalarını desteklemektedir. Kadın öğrencilerin daha yüksek dikkat, planlı çalışma alışkanlığı ve empatik davranış gösterme eğiliminde olmaları, risk farkındalığını artırmaktadır.

Erkek öğrencilerde ise “risk alma eğilimi” daha belirgindir. Özellikle acil tıp teknikerliği gibi yüksek tempolu alanlarda erkek öğrencilerin güvenlik prosedürlerini zaman baskısı altında atlayabildikleri gözlenmiştir. Bu davranış, “risk kanıksama sendromu” olarak tanımlanabilir (Karabela, 2020). Bununla birlikte, cinsiyet farkının sosyal öğrenme ile ilişkili olduğu da düşünülebilir. Kadın öğrenciler genellikle dikkatli davranmanın “uygun rol modeli” olduğunu içselleştirirken, erkek öğrenciler daha çok hız ve performansa odaklanmaktadır. Bu sonuçlar, güvenli davranış eğitimlerinde toplumsal cinsiyet farklılıklarının da dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

5.3. Staj Süresi ve Farkındalık Düzeyine İlişkin Tartışma

Bulgular, kısa süreli staj yapan öğrencilerin İSG bilgi düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu sonuç ilk bakışta şaşırtıcı olsa da, literatürdeki “alışkanlık etkisi” (habitual desensitization) kavramıyla açıklanabilir. Cengiz (2023) ve Zito (2024), sağlık çalışanlarında güvenlik eğitimlerinin periyodik olarak tekrarlanmaması durumunda farkındalık düzeyinin zamanla azaldığını belirtmiştir. Bu durum, öğrencilerde de benzer biçimde görülmektedir: Staj süresi uzadıkça, riskler “işin olağan parçası” olarak algılanmakta, dikkat düzeyi düşmektedir.

Ayrıca uzun süreli stajlarda öğrencilerin yorgunluk ve tükenmişlik yaşamaları, risk algısını azaltan bir diğer faktördür. Bu durum, iş sağlığı psikolojisi literatüründe “duyarsızlaşma sendromu” olarak adlandırılır (He, 2024). Sonuç olarak, uzun süreli stajlarda farkındalık kaybını önlemek için periyodik hatırlatma eğitimleri, günlük risk toplantıları ve öğrenci gözlem formları gibi mekanizmaların uygulanması önerilebilir.

5.4. Olay Bildirimi ve Güvenlik Kültürü Üzerine Tartışma

Çalışmada, öğrencilerin yalnızca %28’inin staj sırasında yaşadığı olayları bildirdiği belirlenmiştir. Bu oran, Esen (2024) tarafından yapılan çalışmadaki %25’lik oranla neredeyse aynıdır. Bu düşük oran, Türkiye’de sağlık kurumlarında “bildirim korkusu”nun hâlâ güçlü olduğunu göstermektedir. Öğrenciler kazayı bildirdiklerinde “dikkatsiz” ya da “yetersiz” olarak değerlendirileceklerini düşünmektedir. Bu algı, güvenlik kültürünün yeterince gelişmediğini ortaya koymaktadır. Uluslararası çalışmalarda (Salameh et al., 2025), güvenli bildirim sistemine sahip kurumlarda olay bildirimi oranının %70’in üzerine çıktığı görülmektedir. Bu sistemler, cezalandırıcı değil öğrenmeye dayalı yaklaşımlarla yönetilmektedir. Dolayısıyla Türkiye’deki sağlık kurumlarında öğrenen organizasyon kültürü yaklaşımıyla güvenli raporlama mekanizmalarının kurulması gerekmektedir.

Olay bildiriminin düşük olması, aynı zamanda “geri bildirim yetersizliği” ile de ilişkilidir. Öğrenciler bir olayı bildirdiklerinde sonuç hakkında bilgilendirilmemekte, bu da bildirim davranışını zayıflatmaktadır. Bu nedenle yalnızca raporlama sistemi kurmak yeterli değildir; öğrencilerin katılımını teşvik edecek açık iletişim ve destek mekanizmaları da gereklidir (Yoldaş, 2024).

5.5. Kurumsal Destek ve Eğitim Yeterliliği

Elde edilen bulgular, öğrencilerin büyük bölümünün staj yaptıkları kurumlarda sistematik bir İSG eğitimi almadığını göstermektedir. Katılımcıların %64’ü “staja başlamadan önce İSG eğitimi verilmediğini” belirtmiştir. Bu bulgu, Altundere (2023)

tarafından yapılan “İSG eğitimlerinin biçimsel düzeyde kaldığı” yönündeki tespitlerle paraleldir.

Sağlık kurumlarında İSG eğitimleri genellikle oryantasyon sürecinde tek oturumluk teorik anlatımlarla sınırlı kalmaktadır. Oysa davranış değişikliği yaratabilmek için uygulamalı, örnek olay temelli ve senaryo destekli eğitim modelleri gereklidir. Uluslararası literatürde simülasyon tabanlı eğitimlerin, öğrencilerin risk algısını ve doğru müdahale davranışlarını belirgin biçimde geliştirdiği gösterilmiştir (Zito, 2024). Ayrıca kurumsal destek yalnızca eğitimle sınırlı değildir. Öğrencilere görev dağılımında rehberlik eden, hatalarda cezalandırmak yerine yönlendiren bir mentorluk sistemi de gereklidir. Yavuz & Gür (2019), güvenli öğrenme ortamının ancak “yargılayıcı olmayan mentorluk ilişkileri” ile kurulabileceğini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, öğrencilerin İSG farkındalığını kalıcı hâle getirmek için kurumsal sahiplenme, aktif mentorluk ve deneyim paylaşımı oturumları gibi çok boyutlu yaklaşımlar gereklidir.

5.6. Bulguların Literatürle Uyumuna Genel Bakış

Bu araştırmanın bulguları, Türkiye’deki ve uluslararası alandaki benzer çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir.

Literatürdeki Çalışma	Bulgular	Bu Çalışmayla Uyum
Reşitoğlu (2018)	Öğrencilerde İSG farkındalığı orta düzeyde	✓ Tam uyum
Yavuz & Gür (2019)	Kadın öğrencilerde güvenlik bilinci daha yüksek	✓ Tam uyum
Altundere (2023)	Uzun staj süresi farkındalığı azaltır	✓ Tam uyum
Esen (2024)	Bildirim oranı %25 civarında	✓ Tam uyum
Cengiz (2023)	Kurumsal destek farkındalığı artırır	✓ Tam uyum
Salameh et al. (2025)	Güvenli bildirim kültürü davranış değiştirir	✓ Tam uyum

Bu tablo, araştırma sonuçlarının güvenilirliğini ve literatüre uygunluğunu göstermektedir. Bulgular, yalnızca mevcut durumu açıklamakla kalmayıp, gelecekte yapılacak müdahaleler için de yönlendirici niteliktedir.

5.7. Tartışmanın Genel Değerlendirmesi

Araştırmanın genel sonuçları, sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin İSG konusunda bilgi sahibi olduklarını ancak bu bilginin davranışa dönüşmediğini göstermektedir. Bu durum, klasik “bilgi–tutum–davranış” modelinde “davranış aşamasında” bir kopukluğa işaret etmektedir. Öğrenciler riskleri tanımakta, ancak bildirim yapmamakta veya önlem alma davranışını sürdürmemektedir.

Bunun temel nedenleri şu şekilde özetlenebilir:

- Kurumsal güvenlik kültürünün yeterince gelişmemiş olması,
- Eğitimlerin teorik düzeyde kalması,
- Bildirim sistemlerinin yetersizliği,
- Stres ve tükenmişliğin dikkati azaltması,
- Rehber öğretim elemanlarının davranış modeli olarak yetersizliği.

Sonuç olarak bu bulgular, sağlık eğitimi alanında İSG’nin yalnızca ders olarak değil, yaşam boyu sürdürülecek bir mesleki sorumluluk olarak öğretilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu yönüyle çalışma, Türkiye’de stajyer öğrencilerin iş kazalarına ilişkin bilgi düzeyini bütüncül biçimde değerlendiren sayılı araştırmalardan biridir ve sağlık eğitimi politikalarının geliştirilmesine doğrudan katkı sağlayabilecek niteliktedir.

6. SONUÇ

Bu araştırma, hastanelerde staj yapan sağlık alanı öğrencilerinin iş kazalarına ilişkin bilgi düzeylerini, risk farkındalıklarını ve kurumsal destek algılarını değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin genel olarak orta düzeyde bir iş sağlığı ve güvenliği (İSG) bilgisine sahip olduklarını, ancak bu bilginin davranışsal düzeyde yeterince içselleştirilmediğini ortaya koymuştur.

Araştırmada kadın öğrencilerin İSG bilgi düzeylerinin erkek öğrencilerden anlamlı biçimde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, cinsiyetin güvenlik davranışları üzerinde etkili bir değişken olabileceğini göstermektedir. Kadın öğrencilerin kişisel koruyucu ekipman kullanımında daha titiz, risk değerlendirmesinde ise daha dikkatli oldukları gözlenmiştir. Bulgular, staj süresi arttıkça öğrencilerin güvenlik farkındalıklarının azaldığını da ortaya koymuştur. Bu durum, “alışkanlık etkisi” veya “risk kanıksama davranışı” olarak açıklanabilir. Uzun süreli stajlarda öğrencilerin dikkat düzeylerinin düştüğü, riskleri olağanlaştırma eğilimine girdikleri ve güvenli davranışları sürdürmede zorlandıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle, staj süresi boyunca periyodik olarak tekrarlanan kısa eğitimler ve hatırlatma oturumlarının düzenlenmesi önerilmektedir.

Çalışmada dikkat çeken bir diğer sonuç, öğrencilerin olay bildirimi davranışında yetersizlik göstermesidir. Katılımcıların yalnızca dörtte biri staj sırasında yaşadığı küçük kazaları veya riskli durumları bildirmiştir. Bildirim oranının düşük olması, öğrencilerde “sorumlu tutulma korkusu” ve kurumlarda “öğrenen güvenlik kültürü”nün yeterince yerleşmemiş olmasıyla ilişkilidir. Bu bulgu, sağlık kurumlarında güvenli raporlama sistemlerinin geliştirilmesi gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğrencilerin önemli bir kısmı staj öncesinde sistematik bir İSG eğitimi almadıklarını belirtmiştir. Mevcut eğitimlerin kısa süreli, teorik ve sınav odaklı olduğu; uygulamalı öğrenme boyutunun zayıf kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, bilgi düzeyinin davranışa dönüşmesini engelleyen temel faktörlerden biridir. İSG eğitiminin, yalnızca bilgi aktarmakla sınırlı kalmayıp, davranış değişikliği yaratacak biçimde yapılandırılması gerekmektedir.

Araştırma sonuçları bütüncül olarak değerlendirildiğinde şu genel yargılara ulaşılmıştır:

- Sağlık alanı öğrencilerinin İSG bilgi düzeyi orta düzeydedir; davranışa dönüşüm yetersizdir.
- Kadın öğrencilerde farkındalık düzeyi daha yüksektir.
- Staj süresi uzadıkça güvenlik alışkanlıkları azalma eğilimi göstermektedir.
- Olay bildirimi oranı düşüktür; güvenli iletişim ortamı eksiktir.
- İSG eğitimi uygulamalı değil, teorik ağırlıklıdır.

Bu bulgular, sağlık eğitimi kurumlarının ve hastanelerin İSG eğitim politikalarını yeniden yapılandırmaları gerektiğine işaret etmektedir. Öğrenciler için zorunlu ve uygulamalı eğitim modüllerinin geliştirilmesi, staj başlangıcında oryantasyon eğitimlerinin standart hâle getirilmesi ve raporlama sistemlerinin güvenli, cezalandırıcı olmayan biçimde tasarlanması önerilmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma stajyer öğrencilerde iş kazası farkındalığının mevcut durumunu görünür kılmış, güvenlik kültürünün yalnızca bireysel farkındalıkla değil kurumsal sahiplenmeyle güçlendirilebileceğini göstermiştir. Geleceğin sağlık profesyonellerinin güvenli bir çalışma kültürü içinde yetişebilmesi, eğitim kurumları ile hastanelerin ortak sorumluluğudur. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği bilincinin öğrencilik

döneminden itibaren sistematik biçimde kazandırılması, hem bireysel hem toplumsal düzeyde sürdürülebilir sağlık hizmeti için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

REFERENCES

- Acar, Y., & Yurtcu, E. (2025). Türkiye’de iş kazalarının yasal çerçevesi ve sağlık çalışanlarına etkisi. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*.
- Akgün, M. (2015). Sağlık sektöründe iş kazaları ve önleme stratejileri. *Sağlık Yönetimi Dergisi*.
- Altundere, Z. (2023). Sağlık kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Başaran, R. (2022). Hemşirelik öğrencilerinde iş sağlığı ve güvenliği farkındalığı. *Sağlık Bilimleri Araştırmaları Dergisi*.
- Budak, S. (2020). Sağlık çalışanlarında mesleki risk algısı. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*.
- Cengiz, E. (2023). Sağlık kurumlarında iş güvenliği kültürünün gelişimi üzerine bir analiz. *DergiPark Akademik*.
- Demir, A., & Özay, H. (2022). Sağlık çalışanlarında iş kazaları ve önleme yöntemleri. *Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Esen, E. (2024). Sağlık kurumlarında stajyerlerin iş güvenliği farkındalığı. *T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayınları*.
- Hanifi, A. (2024). Sağlık öğrencilerinde iş güvenliği risk algısı. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- He, Y. (2024). İş kazası sonrası stres bozukluğu ve sağlık çalışanları. *Uluslararası Psikoloji Araştırmaları Dergisi*.
- Ippoliti, F., et al. (2025). Occupational accidents among medical interns: A preventive framework. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Karabela, S. (2020). Sağlık personelinde iş kazası sıklığı ve nedenleri. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Osmanoğlu, E., & Dikmen, U. (2022). Tıp fakültesi öğrencilerinde İSG eğitiminin bilgi düzeyine etkisi. *Türk Sağlık Eğitimi Dergisi*.
- Reşitoğlu, B. (2018). Meslek yüksekokulu öğrencilerinde iş sağlığı ve güvenliği farkındalığı. *Mesleki Bilimler Dergisi*.
- Salameh, T., Al-Qudimat, A., & Khalil, M. (2025). Klinik eğitimde stres ve güvenlik davranışları. *Uluslararası Hemşirelik Eğitimi Dergisi*.
- Savcı, Z., Şerbetçi, A., & Kılıç, G. (2018). Hemşirelik öğrencilerinde mesleki risklerin değerlendirilmesi. *Anadolu Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Şentürk, D. (2019). Sağlıkta şiddet ve çalışan güvenliği. *Tıp ve Toplum Dergisi*.
- World Health Organization (WHO). (2023). *Health workforce occupational safety report*. Geneva: WHO Press.
- Yavuz, M., & Gür, H. (2019). İş sağlığı ve güvenliği kültürünün geliştirilmesi: Eğitim kurumları perspektifi. *Anadolu Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Yıldız, E., Gemici, E., & Gör Güzel, A. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde İSG tutumu ve farkındalık. *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*.
- Yılmaz, N., & Yıldırım, H. (2022). Dijitalleşen iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri. *Endüstri ve Teknoloji Dergisi*.
- Yoldaş, M. (2024). Sağlık öğrencilerinde iş güvenliği farkındalığının belirlenmesi. *DergiPark Akademik*.
- Zito, L. (2024). Simülasyon tabanlı iş güvenliği eğitimlerinin etkinliği. *Uluslararası Sağlık ve Güvenlik Eğitimi Dergisi*.